SLIZOVY RUŽE

ONDŘEJ PŘIKRYL

SLIZOVY RUŽE

HANÁCKY PĚSNIČKE

NÁKLADEM K. PÍCHALA, KNIHKUPCE

PRAHA 1921

JAN 29 1974

Co má slizové prot grézlu
z ruži, patáku!
Jak be rustl až ze srca,
krvjó Hanáku.

Ze zahrádek, okynek se
směje rozverně,
nevemine fáre, žudro
ani pazderně,

sviti březolkó a volá
do svéch koronek
aksamitko, kožóšek e
slonka veronek.

Je voničkó milováni,
prstynku e změn,
rozbrnkává slaviku hlas,
gromle hlochéch pěn,

odmeká vězd komurko e
červánkové stav —
škoda, že ho na hrob sázi
ošál, smrtihlav! . . .

KELESAR ZPIVAL:

Verbovale pod vojáke,
  já sem take šil,
  to vojansky pivo z mázko
  tahlo mě jak po řetázko —
  moc, ach, moc sem pil!

Keles jak ze stříbrňáku,
  same groše kuň —
  tenkrát měla ich bet kapca,
  dež mě zahnale jak brabca!
  Vim, to belo luň . . .

O nevěste vehrávajó,
  dróžek plné krov
  a já slešim zvonit hrane —
  vem, grošáko širované,
  křédla do podkov!

Z domo si nic nevezeme,
  leda dávné dar —
  než doslóžiš, na prstynek
  zapomene divčin vinek
  a ne kelesar.

Vráťa se pod rodny doške
  beznohé jak rek,
  na tvym vlášeni ho bode
  noset až do chladné hrode
  tajak hagnózek . . .

POKLASNÉ

Domlátile. Robotnici,
krokem nepevni,
žébrojó se kole sépek
panskéch mlatevni
a za něma opozděná
nadnáši se z lefka
tajak perlenka, jak pleska
sedlákova Zefka.

Pěkná jak obrázek, plná
tajak bochynek,
červená jak lipské šátek,
v očich barvinek,
strhlé cepa ohlavek si
v nároči dom nese
a po cestě ai brabcom
kévá, zasměje se.

Poklasné bel při oklipkách
pro ňo v rozpacich,
hleďa za ňó od posáda,
je jak v oblacich,
drchme kozi bradko, hulkó
o holinko klepe
a do zobu povrkává:
„Včel bet tebó, cepe!“ . . .

Venko mráz, až fiči,
v hospodě je došno
a hlok, jak be pilke
řezale z klad fošno.
Hosle pobrnkojó,
klarinét si piská
a palečka z bobna
do talířu třiská.

Od šenteša Bartoň
s plecháčem de v roce —
‚Zefko, pi!‘ a jož se
do kola s ňó moce,
podkuvkama křeše
drbke ai toče —
jak ji srce skáče,
jak ji jedó oče!

O dveř poklasné se
kavoni a mrači —
krahołec be patřel
na tó žóžel strači!
A ten Bartoň! Jak be
v orbářo měl blaho —
počki, to tě přende
neščápeně draho!...

Vetróbile sólo,
srca majó hode —

hdo be zpomněl, že je
venko mráz a bode!...

Voni modry chebzi,
měsiček ho hlidá
a co pod ňém vidi,
vězdám vepovidá.

Smějó se, šak okem
závisť se im bléská —
po chebzovym květo
na nebi se stéská!

Leti letopéř, pak
za ňém ich jak mošek.
Měsiček se skoval
vrbám do pančošek

a vězdičke trnó,
co je dule zmatko —
drábi obstopojó
návsi, homna statko.

Prohledaja hde co,
z chebzi tahnó ftoňa
a měsiček od vrb
hledi na Bartoňa.

Dávajó mo kabát
  bilé tajak svice
  a tó drahó hlavo
  do kolomaznice.

Zabožovala si
  Zefka na zló tiho —
  na zámko se vitři
  kozel poklasnyho . . .

Bledne lipské šátek,
  na obrázko mocha —
  ach, co rose padá
  na chebz, do fěrtocha!

Rosa padá k ráno,
  ale névic k noce —
  to z ni o komurke
  potok zahrkoce.

Rosa stodi, ale
  každá jeji kapka
  pečeť věrné láske
  od vlák do ohrabka...

Tróbil desátó a Zefka
do vězd padavice
v komurce své zpovidá se
jak ve zpovědnice.

Sama sobě, Bartoňovi:
Zešeřa se venko,
meslivala na rozmaryn
a ne na kropenko.

Čelo položela na rám,
rokó stiskla srce —
tak se nebozizek teskna
k němo nedovrce.

Potom otevřela oče
na néšerši kola,
ovize-le jeho tin tam
o vrb, o topola.

A jak šostle kroke, roka
ze srca ji sjela,
abe kriv tam hnala tajak
svajba do kostela . . .

Ťok, ťok! . . . Hdo to? Checenymo
buhvi hde je rada! . . .
Zvihla hlavo — je tam tin a
na něm — — kozi brada!

Hlava honem až pod dochno,
srce do kameni —
pěkné panáček be chtěl ji
dávat rozhřešeni!...

Sedlák, nespja v noce, poznal,
odkáď fóká sopóchem,
proklel svět e vrchnosť ai
s podanosti brabóchem —

viděl vlči jabko nástrah,
žédla šršňu, os e včel.
Ostanovja se, si řekl:
„Na mě, kozel, zapomněl!“ ...

V sena za ohrabovačko
měla přejit Zefka —
kopařem k ni poklasné a
ne nejaké plevka!

Sám to zbajal. A proč chce si
nahrbatěť záda?
V kopkách pohladi jo, ščépne...
Snáď — no, bode ráda!

A jak pudó z dohrabané!
Krokem vedli kroko,
on jak z palacho a ona
ruža po rozpoko.

Ale sklaplo. Misto cere
tatik dó jak rmenek —
přetoč se k nim, kopařo, a
ščépni do koženek!

Nedbé na smich, na hrabaču
chaso rozpostiló —
z robote se povedete
tajak milé s miló!...

Svážke robotni, jak ve vás
těžknó žebřene!
A to ešče Zefka si z nich
dělá peřene —
jede s furó, na snopách. Deť
do tme, před komárem
po patrách ich poskládat má
dvojim, trojim šárem!

Ve stodole na furo k ni
skočel poklasné.
Pomuže ji — deň se kráti
a je nejasné!...

(Sedlák zčerveňal jak óhor
po korotvim honě
a div netrhle mo z oprat
divočevy koně.)

Vestopoja na hambálek
zvihla podolek
a poklasné hneď jak vér, jak
hladné na vdolek
maňó roke natahóval,
brada se mo třisla,
tak tak že z ni nevepadla
ščetka na obřisla.

Stópl... rozkročel se za ňó...
Koně do skoko
— lekle se, če proč? — a vuz jel,
letěl k potoko,
hlava třiskla do nádvrati,
krvi střékla řika
a snop těla, přeškobrtna,
spadl do plevnika...

SOBOTÁLES

Sčedré večir fóká z hor
a po návsi panrechtor
chodi snihem, po ledo
pro vánočni koledo.
Od grontu až po chalope
— a je ich tak na pul kope —
trósi tajak posépátko
pěsničke o Jezolátko
a do potne, klebetniku
zbirá nároč makovniku
a křéžalek na seto
tajak to má v dekreto.
Svobodné je, do tme, sparu
hledi sám jak planá hroša
a na misto božich daru
rač be strčel do bátoša
děvčečko jak ruže květ.
Ve dva se to lepši zpivá,
dež jak dnes je zema divá.

Žudr nechal do posledo.
A jak mo tam teplo belo!
Deť mo děvče otevřelo
tajak ořech, tajak z medo!
Take nihde nezazpival
lepši pastorele přival
a dež na řeč začle zvat,
nezahodil...
Sedlák dlóho
se sedlkó měle tóho

kožoch na něm veklepat.
Nevadil im, ale časem
zdál se im bet panském klasem
a tož na ňé! Tajak včelke
pichale ho do kobelke:

„Neni jak vám! Do robote
netrháte gati, bote,
jak stodolo máte školo —
ste jak, říkáme si spolo,
zlatohlávek o leloje...“

Rechtor nic a překevoje.

„A hdehdo z nás nosi do ni
snope rže a kaše mirke,
achtel mako beze spirke —
ani pastéř nevehoni
tak bohaté desátek!...“

Panrechtor se oščořoje
tajak brablec ve svátek.

„A vajiček, bože, co je
od zpovědnich cedolek!
Za tře krále, za kantaci
sem tam kohót vekrváci,
za svajbové podolek
ženich klade vic než grécar —
tak se nemá v zámko švécar!...“

Rechtor zaři v oko, čele
tajak měsic, dež je celé.

„A té složbe! Štere rénsky
nevemele kolo mlénsky.
A to neni poklad, nález,
tédně zbirat sobotáles?“...

Rechtor citil piche špiček,
ale otočel im kliček:
‚Sepale ste pravde koše —
sobotáles pul mé doše!
Ale o vás bral jsem věči,
než se na muj dekret svěči!...‘

„Deť nemáme školnich děti!...“

Ale v té jož cerka leti,
tá, co otvirala dveře
a jak ruža stála v šeře,
a s ňó rechtor před ně klekl,
zpovidal se, hlasem měkl:
‚Očel jsem jo po klekáni,
že je ževot milováni,
a v sobote sobotáles
brával sem jak poklad, nález
višni — sladkéch hobiček.
Neminil sem žudr zkrátit
a chco sobotáles vrátit,
až jak řeknó tatiček?...

— — — — — — — — —
— — — — — — — — —

Nevim, jak si k posledo
verovnale koledo,
šak na itřni v kostele
rechtor zpival vesele —
vemo na to stopko s jedem,
že si ořech mazal medem! ...

VODA

Voda teče skokem
a co sebó veme,
nenavráti ani
do nédelši zeme.

Prala sem v ni věnec —
vetrhla ho z roke,
ach, jak jeho kvitka
jedó na vantroke!

Prala sem v ni šátek,
smotná ókropenka —
zebrala ho sebó
jak na vojno senka.

Pero na ni chuvko
a hde te se, ditě?
„Skoč tam za ňém, voda
právo nevráti tě!“ . . .

KVESTÁŘ

Prostijovšči Milosrdni
hrnó do dvora
a jak melónek im sviti
čelo přivora.
Radoščó e péchó — klášter
letos na kveste
jede vlasnim vozem a tož
ščesti do ceste!

Vuz jak od formana, na něm
čeledin jak tis
a před něma komendo má
kvestář Fidelis.
Vrzle vrata — ‚Salve! Měche
zrnim nabite!'
a za rohem nemocnice
miznó hábite.

Fráter jede na valacho,
šak ne pod vale,
— dosť let pře kvestách tam
blato šlapale! —
ale bránó, městem. Koňo,
podkovama křeš,
ať vi o nich fárni veža,
radnica e meš!

Hřevo zhuro, ať si všimnó,

že máš harasko
a on na torale misto
v tvrdym opasko!
Stav se na zadni, ať vizó
o kadlckéch mis,
že jak jenerál dnes jede
fráter Fidelis!

Bez mráčka je, slonko hřeje,
z óhoru a lók
babi leto velitoje
do kol, na klobók,
o selnice žlótnó lepe,
sem tam oborka
a v dědině za vévozem
tiká sékorka.

Vidět krchov. Na tem leži,
co ho minolo —
lecky ščesti, jak ho má e
čvrček na polo.
Měl jož pro ně stul a děvče
tajak z bazalke,
ale svět se zatvrdil a
v srco? Rozvalke!

Na ni tráva a on tade,
co im nedal svět,

zháni pro horóci rane
milosrdné květ...
Fóklo z hor a prach se zvihl
od podkov e kol,
letí na krchov a do brázd
naoranéch rol...

Cisařská má kopce
tajak hrbe ščav,
v křikopách ji kvete
pcháči, bolehlav,
moch je, že až černo
o ket, o klanic,
ale přeci čém só
dál, tém slonka vic!

Fráter skládá si, hde
a jak do proso,
hde dá prstynek, hde
vrazi na koso
a zpomena, že chce
k zámko na nocleh,
má jak do skoko a
měké je jak mech.

Pacholek hrá okem —
vidi hospodo,
před ňó korétka a

istó pohodo.
Tam je zastávka, tin,
kveste prvni sád
a on vepřihne tam
rád, ach, k smrti rád!...

Dědina se pochlapila
a co složela,
dodá k hospodě jak z vosko,
ne jak křemela.
Zbirač pochvaloje si jo
a mna opasek,
liči v docho na vesokó
tam véš, o pasek.

Do vězdiček dojedó až
na vrch k hraběnce,
sposti ‚Miserere!‘, podá
novy růžence,
zbirko od ni sveze sem a
zdéši přesepa,
aló dom a na hodinke,
malvaz od čepa!...

Koně řehcó o korétek
bez hozd, pacholka —
hrom do něho! Hde je?... Dvorem
bléskla kordolka —

tam je,... před ňó,... hledi na ňo
tajak na nebe —
jeho milá!... Roztrhnót ich,
zahnat od sebe?

Zpoměl si zas na to lecky
ščesti, na krchov,
postil hrom a sám zapřihá,
sedlá beze slov —
nechá ich a po ráno sem
sjeda pro zboži,
pacholka alebo oba
na vuz naloži!...

Kvesta jede do kopečka
krokem barana
a hdo městem jenerálčel,
dělá formana.
Ale jak tam podkovama
zakřeš, valacho,
co včel ideš za rozvoró
s hřevó do pracho!

Věčim člověkem než prv je
fráter Fidelis!
Milosrdi zvekléch daru
zvěčel o melis
a sám dneska vevršel ich,

že véš nemožno —
kvestář a dal névěči, co
má svět, almožno!...

HOTAŘ

Pola, néste moje
  a jak mám vás rád,
  ať snih po vás politoje
  alebo křepelek roje
  měřijó váš sád!

Se skřevánkem lico
  mřežkó brázd a cest
  a jak zajic za pšenico
  krčivám se pod čepico
  pře padavkách vězd.

Mám jak na šofánko
  hrom e záměte
  a pře prvnim jarnim vánko
  jak na podzem pře červánko
  meslim na květe.

Škodná? Je jak v sako,
  plašim stáda kav
  a na klásko, pálce mako
  vidim rust jak ze zázrako
  chlib e zlatohlav.

Ve vás pro dědino
  hlidám trohle věn
  a na jař e ozemino
  zpominám e v došnym tino
  začazeněch stěn.

Néste my, šak cose
ve spánkách mně zni,
že od vašech hrod a rose,
ledovicó, přes pokose
ido na itřni...

Nad dědinó kopečka hrb,
z něho boži moka
rozhliži se do daleka
z vážna, ze šeroka.

Na dohled ji čárojó se
pola a než pola,
sem tam střeche, olše, vrbe
a dvur o topola.

Nad tém trči panská veža
jak holánská pika
a roh dědine mé leži
gront jak z makovnika.

Zavde obhližim ho z kopca
jak tá moka boži
a on pak mně kévá ai
na pec, do trnoži.

Hotařská má hůl je těžká,
hlavo má jak pěsť
a ve zdylce nešvihla se
nad bič, nad kopesť.

Co má roztodivné řezbe!
Oče, nádoča
a na čare, na světylka
dřevo klokoča.

Povidá se, že má věde.
Snáď. Já jenom vim,
jak zahlidnem panské dvur, že
hneď ňó zahrozim.

Nevim proč. Mně nepokřevil
ani hřebiček.
Snáď, že zámko hrozivale
moji tatiček?...

Na Mateja led se pohl,
Řehoř brázde oře
a rozsivka k seťó zbirá
zrno po komoře.

Zem se třese jak nevěsta
— ohláško má třeti! —

a co hosťu nad oráčem
ze zámořa leti!

Hródi voni, na nebi se
oščořoje slonko,
Haná rozepla si kožoch
e hdekeró sponko

a tam na hraničkách laska
nasedla si čapkó
a mhlo protirá si z oči
orósanó tlapkó —

jaro de a chce ho vidět!
S tichó na ňo hledim —
přepadá mně — a to hřeje! —,
že to já tam sedim...

Sprchlo a co sele všade!
Ječmeň řádkoje
a květ pompeleške zlati
svoje orloje.

Ve ržách jož se vrana sková
jak do řike mik
a pod opoňkó svy ščesti
koje kovářik.

Vrbe pokle do kočeček,
z návsi slešet zpěv
a o ceste popence má
ai babi hněv.

E já mužo se šterléstkem
chodit z obcházek —
na hul sedla mně dnes murka
tajak obrázek...

Na Skřišeni ido do pol —
bez bobnu a ozdobek
je tam opravděnsky, vidny
ai v očkách chodobek.

Svátečně je, svaty ticho,
ve věnečko čeká zem,
ale slonko do fěrtuška
vestráji se za mračnem.

A tin jeho tajak mura
padá mně až do doše,
je mně v něm, jak měl bech trhat
na divizně maroše.

Po letech sem rodinó zas
oprašoval kroneko

— po stařečko je — a tá dnes
má my kolo v osmeko.

Našil sem v ni žalm a pod ňém
načmáranó laštufko,
jak se třepoce a hledi
na dědinskó maluvko.

Je to gront a — tam ten rožni!
Hdo z nás a proč měl tam spád?
Hádám, kómám a skřevánek
spóšči virvál intarád...

Mračno, popelavy hněvem,
čepéři se, střapči
a zlé větr roztřipá ho
tajak hnizdo brabči.

Mračno, bráňa se, mo hrozi
hromem, bléskavicó —
ale hde pak! Nad rolama
věchtě z něho licó!

Vichor práskl bičem, hněv se
za obzorem ztráci
a hrom dobrblává žalm, než
nehde dokrváci.

Žalm! Ten, co je v kronece a
plače v hořkéch likách,
žalm, ten smotné o vrbách a
babylónskéch řikách...

Laštufke só tade a jak
veselo je na dvoře!
Jak be kvetl návratniček
na komině, rozvoře.

A jak nad roló zafrči
bilá šmizla, černé frak,
poporoste obili e
do žbánečku razi slak.

Vrátile se ščasně, radosť
nesó doškom, kředlece —
přeletěla tajak one
tá v rodiné kronece?...

Rža só po pás, křástel ščestim
zajiká se, brókem,
všade květ, e boži moka
mlič má za klobókem.

Brnči chróst a meďák maćká
vrzavy svy dode —
zem je po svajbě a jaro
šoška ji, co bode.

Je jak z másla, osmivavá.
Tak e moja hulka —
nehrozi a sésá mně z rok
jak cep z přéstodulka.

Ba se mně e zazdálo, že
srce citim v sokách —
mužem, sochárko, bet ešče
jak ten křástel v lokách?

Na Svatojána do večir
na svah k boži moce,
podivat se na ohňostroj
čarodlné noce.

Jaro dokvetlo a leto
nalivá jož kláske
a do hnizda nasesoje
osám, na propáske.

Bez větro je, ticho, měsic
než pul oka maja,

švidrá na vršéčke tajak
do pohádke kraja.

Só tam ohňu pometleska,
isker vlasatice —
Pravda páli tmo a sloto
žene do márnice.

A ruj světylek se třepe
v lóčkách, o macošek —
zem čte v Kreštofce pře svičkách
svatojánskéch mošek.

Zakliná z ni bóřke, krópe.
O pulnoce zhasne
a na karabáče dávna
zpomene jak na sne.

Šoškne o nich mezám, cestám,
ořešenke rožkom
a hdo v té má sebó klokoč,
porozomi šoškom.

Hul mám sebó — — zkoset ten div?...
Na trávniček liháın...
Co je vězdiček! Ach, te só
chladny k našem tihám!...

Bije dvanást, rosa stodi,
voni po yzobo,

zem se drkoce,... co slešim?
Hlase tajak z hrobo:

R o l i:

Po staletich mojo hrodo
hlidá dnes potomek rodo,
co bel muj a já zas jeho.

B r á z d a:

Pro kriv nahálem bel v břeho
a vetrpěl vic než Job.

Č v r č e k:

Jak to belo?

M e z a:

Z dávnéch dob,
dež dvur béval nad zákon
a nad boha dijákon,
jeho rod bel, hospodařel
na grontě — je to ten rožni —
a dvur robotó ho mařel,
ať chtěl do oraček, do žni.
Šak hlóbš poranil ho bič.
Sedlka jak petrklič
a pán dvora mlsné kozel —

tade, kde včel kvete mlič,
sváděl, sleboval ji, hrozel,
mačkal bok e pásani.
Ohnala se srpem — měla
vekoté na žénani —,
střékla kriv a doša z těla
k bráně pekel odletěla.

Cesta:

Pak bel zhon a veža, drábi
veplašele zvon e chábi.
V noce — belo pod mračnama —
vejel z gronto vuz a v mojem
pracho ztrácel se e s ojem.
A jož belá's, roli, sama.
Ráno — nebela sem ráda —
jela po mně dragonáda.
Šak než zhasl červánek,
vracela se s prázném vozem
a od šépči nad vévozem
ščořel se ji toránek.

Mračno:

Sedlák, nechaja vuz v tmách,
pod mém burnusem im zmizel
tajak pod lopónem svizel.

B r á z d a :

Kriv, co střékla po hrodách,
přešle posvětit a v roko
stavěle ji boži moko.

R o l i :

A gront, odběžném sa, postl
v zástřeškách e rolách
a já, óhor, tesknila sem
po ržách, po kókolách.

M r a č n o :

Ai sedlák. Jeho rod bel
tajak na hřebikách
a žel žalmem o vrbách a
babylónskéch řikách.

R o l i :

Za furo let hotař převzal
spostlesko e óhore.
Dal mně brázde, ale já sem
směšlela než za hore,

tam, hde rod muj v zeměžloti
slzavěl a krvácel...

Chodnik:

Svatá lásko! Ani tam tě
za staleti neztrácel!

Kolekrát sem jeho sene
vodil ovsem, pohankó!
Tajně chodile, šak s tebó,
středověkó vehnankó,

a z kopečka hledivale
na dědino, hranečnik,
jak be do srca im řezal
skřipec lebo palečnik.

Komár:

A já póščel sem im želó —
kriv za kriv, očesto celó!...

Boži moka:

Sta let smotnot, otrpeni
krvjó, očestcem že neni?
Je a vede ke ščesti!

Večernica:

A to je než v rodné hrodě,
meze svéma na svobodě!...

Cesta:

A s feroló v zápěsti.
No, šak take po robotách
rod se vrátil do dědine.
Bévá v chajdě na samotách.

Roli:

Ale nemá rozmaryne.
Hotaři a hde sel proso,
iné sedi na pokoso.
Ale až si pravá spojka
cesto nande do obojka
a to, co rod k zemi ohlo...“
— — — — — — — — — —
Pohl sem se, hul mně z dlani
vepadla. A šošotáni?
Jak dež zavře noc svó trohlo
a je němá, nemlova! — —
Hlavo mám jak z olova —
pil sem náměsični roso?...

Chodil sem jak ve snách.
Take neni divo —
doša má e srce
přešle pod kladivo!

Dnes do ke krchovo,
  na hrob tatičkovi —
  snáď mně, co je s grontem,
  naznači e povi.

Kolo krošpánko — je
  zelené jak čižek —,
  boži dřevec v nohách
  a ve hlavách křižek.

A ten hledi bokem,
  nakláňa se z dula,
  jak to poročela
  tatičkova vula.

Proč pak? Nahebám se
  nad hrob křiža směrem
  a mám neistote
  hrózka pod keserem:

křižek vidi na gront — —
  tatičenko milé,
  ve ste si e z hrobo
  na svy hledět přile!...

Zhuro, krbiko a koso —
  ryž je jož jak zlato

a obřisel ve stodolách
leži vrchovato!

Zem chce chovat, na snop, mandel
těšijó se rola
a žebřeňák kolomazó
maže předni kola.

Skřeček nanáši si sklade,
oschle vrani oka
a tam sekáč rozkročel se
z pevna, ze šeroka.

Z gronto je a véměro žni
do kop počétá si.
V mešlenkách so ňém a zatim?
Zbirat po něm klási!...

Kriv nás ohla, otrpeni
narovnalo vaz —
šak co spojka? Jak na pokos
minil tajné hlas?

Kavák zakvákal a leti
na vrch kopečka.
Tam se práši z vlák a vrzle
pložny kolečka,

senek z gronto — je jak olša! —
nasazoje ploh.
Vjó!... a černá brázda kráji
strmiskové roh.

Kavák, oráč tahnó mě dnes
na srp podvala,
slovo ke slovo a hul se
roli podala.

Bero oprate a vedo
naháňko e kleč —
ořo... na našem! Jak nová
pro kroneko řeč!

O teple, co vali se mně
do némenšich žel,
že sem rozkolibal dil, hde
kořinek náš klel.

O slze, co okapla mně
do kalecha hrod —
natrplá e sladká oběť
babylónskéch vod!...

Na mlatevňách v kotrbelcich
divoči se cep,

až korotve zalitojó
do nažlótléch řep.

Vrbe zeslikajó ornát
zelenkavéch šat
a mlič věsi babi leto
na svuj kolovrat.

Fóká z hor a bogdál na jih
leti tajak tin,
cesta k veže červeňá se
krvjó jeřabin.

Volá „miserere!“, střéká
do rol, na keře
a totene v komžách idó
do lok k oféře.

V brázdě mé ji neni škvrnka
s kapkó otravnó —
dávno sme jož zaplatile
dáňko krvavnó!...

Padá lésti z osek,
padá z jeřába,
na obraťó leži
pirko jestřába.

Mračna přestal honit
  papirové drak,
  čvrček nezačvrči,
  zvadl polni slak.

Zem si bere vlňák
  plné šedéch lat
  a chce v jeho čepco
  odřimnót a spat.

Tvrdo spat — deť vi, že
  o vrb, ze dvorka
  ozeme ji hlidá
  havran, sékorka.

Tvrdo spat! Šak leda
  s istotó jak zem,
  že mě jaro zbodi
  s prvnim skokanem...

Snih a snih a nic než snih
  po mezách e po polich,
  na Hané je bily moře
  a mráz, větr na něm oře.
  Nebe šeďá se jak z cenko
  a jak trhan čoči venko
  zasepaná stodola.
  Vim, že neni Břehola,

ale cosek tajak ona
zastésklo si o náhona,
brabci tvrdém teremtete
zlobijó se na záměte
a tam, hde só trnči páse,
z jinovatke otřipá se
zajic, veplašené z locho —
cengle zvonke, saně metó
cestó ešče neprojetó.
Všecko po nich toči ocho,
jenom kavák ze škralópa
jak božiho mléna stópa
hledi na zapadly hrode.
Je im ževó spojkó, svirkó
s osodem, co bel a bode?

A já našo márně hledám
po pcháči e za mezirkó!
Neni kliča ke koledám?
Zkosim —: co na Svatojána
roli nařkne čvrčkovi,
to pré do jesleček rána
Adam s Évó dopovi...

Sčedré večir. Snih se iskři,
nebe plny vězd
a měsiček s večernicó
řidi jejich sjezd.

Tajemno je o zástřešku
a jak za stara
pastéř odháni z nich mago
práskem tatara.

Sčedrá noc jož déchá volno
a muj kopeček
okazoje na obzoro
betlém jesleček.

Obróbek hor, zácestku e
dilu atlasko,
ovce domku, pantlék stromku
a cest harasko.

Tá je spojem s dědinó — — hde
našech cest je spoj?
A noc ticho, roli mlči —
márném bel náš boj?

V té od boži moke kavák
nad zámětu val
jak ze spani, roztržetě
k sobě krákoral:

„Spoj se dneska najit muže
o pópjátka bilé ruže...“
— — — — — — — — — —

Letim dom — mám biló ružo?
Leda be má cerka — —
jasná vězda nade dvorkem
sviti od kvičerka!

Zvoni na itřni a slešim:
do kolede zvona
přisáhá on: „Bodeš mó!“ a
‚Mám tě ráda!‘ ona.

Ona — cerka, ružečka má,
a on z gronto senek — —
rozmaryne halózka nám
razi na odenek!...

Mrzne, že až střihne, noc se
krči do žopánko
a já hořim a na itřni
ido ke krošpánko...

KONOPJE

Hledim z olši, jak dvá polem
roko v roce idó spolem.
Jaro je a mizge sela
z brázd e lóke verazela
a on, senek, v sladkym šoško
hledi k cerce, na macoško.
Nač ji šošká? Vic neřiká
než ten křástel o rebnika
a než vi a citi z jara
mladé ščep e vrba stará!
A po keré dondó sád,
isty je jak v hrsti pječek —
deť e malé brableneček
sladinky má k smrti rád...

Pšo si o nich: známá sázka.
Hdo jo vehrá? Domin? Stázka?...

II.

Na konopje sejo v roli,
hde sem šoškl: „Chceš bet má?"
a dež kévla, přemža oko,
přisáhl sem: „Dám tě roko,
jak to hródi zábuj dá!"
Sejo rád — jož slešim vrčet
do pěsniček břetynko, ...
mladá žena — ruži vinek! —
s hobičkó de pro poslinek — —
sejo ščesti seminko!...

III.

Noce májovy, což vama
radost hrá jak varhanama!
Máte chebz, vám višňa kvete
jak fěrtušek o děvčete,
brnká chróst a vězde bily
só jak měsičkove mily,
chlapci tihnó do přésinka —
vari, mago, od okynka!...
— — — — — — — — — —

Pinkavka spi na jabloni,
hrdlečka tam na hurce,
proč te, děvče, ešče véřiš?
„Je mně teskno v komurce!“

Na jabloni a na hurce
neni oken, neni vrát —
nač só o vás?...
„Abech muhla,
až zaklupeš, otvirat...“

Menář litá za menářkó
a jak na ňo brni!

Hneď narazi o zástřešek,
hneď se motá v trni.

Poplach! Ať s ňó rači sedne
jak me — toť je kótek! —
a vebirá hobičke jak
mandle ze škarnótek...

Vidiš? Padá vězdička.
Naša?... „Ne, to neni,
tá se v iskrách s tvojema
panenkama sténi."

„Slešiš? Vrtá červotoč —
snáď nás napominá!"
Ne! Sme tade s hřebičkem
čestá rozmaryna...

Dobró noc! — jož hlásné poslal
letopéře, mure spat,
kohót začne za chvilenko
na slonečko kokrhat.

Vehni rose, po špičkách di,
ať neslešet kroku hlas,

neché si zdát, co be's nérač,
a na večir přendi zas...

IV.

Konopje jož hlávkovale,
dež od města návsim hnale
dragóni a na leženi
ś palétó šle do staveni.
Stáziném jak na hračko
kaprál stavěl klupačko.
A dědina, indá tichá,
jak be čochla blimem hřicha —
chlapci, pozor na děvčata!
Sókno červeny je mak,
omamoje, kali zrak,
do srca ňém padá zmata!...

V.

Z hlavatéch konopji trhám
snopke poskonéch a slak,
vidim vrani oka, stračko —
a proč meslim na klupačko?
Nekvete tam za ržó mak?

Na konopjách kola póčen
a já moška — proč je tak?
V srco cose — néso vina! —

trhá se a zapominá...
Proč tak pěkně kvete mak?

VI.

Belo v třejačke a horko
bilo do hlav, do rozporko.
Vetróbile. Od klupaček
palečke zvó ke krmeni —
hde je kaprál? Venko neni —
zaspal, če je o třejaček?...
Hledale...
O trdlec bele
konopje a na kódele
zmačkaná jak drdolka
krčela se kordolka,
kokarda a šátka hozel —
nebel tade, mlsné kozel?
Snáď — k plevniko, do dveři
chodniček de z pazdeři,
ne šerši než opoňka.

Otevřele — samá láska
stál tam kaprál, stála Stázka,
červená jak pivoňka...

VII.

Noce letni, vaše zráni
co má v sobě omiráni!

Ftači pěsničke só v trohle,
kvitka schnó a hlave zohle,
s obilama střapce prosa
nahližijó do pokosa
a tem, co jož o macoške
našle hósenko a moške,
ai v srco žňa má kosa...

Vězdičko! Po odrobinkách
okapni a pohasni —
k nebi tebó nevidijó,
co jak já só neščasni!

Na hlavaty konopje mně
padla roda, přešil kaz —
spadna, aspoň nezahlidneš
o komurke kolomaz.

Jak te rozdrobi se ve mně
jarnich seti skládanka —
móko na ňo bralo děvče
a pict dala vojanka...

VIII.

Vrbe žlótnó, na obraťó
babi leto lice,

na mlatevni majó hybaj
zraly hlavatice.

Jak ve hněvo, jak ve zlosti
Domin do nich mláti —
věneček, co na nich zvadl,
cep tě nenavráti!

Semenec až na hambálke,
za oploto prská,
tebe až do samé doše
rozpominkó mrská:

bode z něho zábuj — — co s tvó
odpřisáhló rokó?
Vidiš rozcesti? O teho
se jak boži mokó.

Skřevánek ji vehne, kavoň
sedá na ňo těžko
a vichore trhajó ji
nad obrázkem střeško...

IX.

Kódelo, ach, kódelná,
toli pazdeři
je na tobě od potirke
— přeznávám to beze spirke —
jak prv o dveři.

Na břeteně krápje slz,
trni v chodničko —
prosela sem zas a znovo
na létostny, pěkny slovo
jeho matičko.

Nepřešle, on take ne,
sama so jak pist...
Kolovrat se rozesychá,
pazdeři tvy k srco pichá — —
nemužo tě přist...

X.

Venko mráz a sniho na dva cóle,
v olejové dilně tajak v óle.
Chasa vevádi a vezpěvoje,
všade štabarc, smich a šršni roje.
Citit masnoto a tvrdy stópe
jak be měle vrtike a rópe,
šlahař kropi semenec a stěr
v pamvách praži. Na zem, do zástěr
licó šopke a za kolem ráza
záboju a vépresku je hráza.

Domin, vehrnoty rokáve, se
pomračoje. Zrno zpracoval,
zmačkly v pecinek ho k rázo nese,
ale rači děckám, keréch toli
se toť ochmaroje, be ho dal —

belo hródny a je... z tam té roli!
S těžkém srcem vepravil ho k liso.
V té jak doch do dilně vešla Stázka,
pobledlá jak v tině sedmikráska.
Mrkla po něm, na zrno — a miso
náději vechopil z teho mrko:
roli,... zábuj,... přisaha!...
Hneď v hrko
jel s ňém svět a dokola bel mak,
kaprál, plevnik... Neslešel jož, jak
šlahař volá: „Hotové!", jak šteři
moži roztáčijó kolo rázo,
citil blim a pazdeři a zkázo.
Kolo rozletělo se jak peři,
zapraščele šróbe, těžky klade
rozjele se k sobě, dohromade
a on tajak ve sno hmátl k liso —
chtěl v něm rozbit náději tech miso?
Klade prásk a ‚Ježiš Marja!', křeke
dilňó zatřisle.
Na záhrláke
kapal olé a v něm krvi cáke.
Domin spadl jak matynka veke...
Skřisele ho. Klade odtoča,
zhlidle zábuj a v něm zaraženó
roko tajak třisko klokoča.
Domin vzal jo mrtvó, zkrvácenó
a dal Stázce s bolesťama v oko:
„Přisáhl sem — — toť máš mojo roko!"

— — — — — — — — — —
— — — — — — — — — —

Dopisojo: chebná sázka!
Hdo vic prohrál? Domin? Stázka? . . .

HLIDKA

Přešla pika — podli čisla
dnes je na mně pořádka —,
tož do na hlidko. A se mnó
měsiček jak pohádka.

Požňová noc, teplá.
Návsi voni zrnem,
větřék fokaroje
kolajó e drnem.

Za homnama čvrček
na hlásnyho hrá si
a ze stodol praská
přesóšeny klási.

Krapke bilé rose
znat e na ohrabkách
a měsiček švidrá
po panenskéch jabkách.

Slešet letopéřa
— honi nočni murke —
a tam? Šošotáni — —
pozor na komurke!

Vrchem dědine se čerňá
kovárňa a s klátem
kolečka a plohu řad ji
leži pod agátem.

Mlači kovář od kláta se
po zahrádkách toči,
mlsné košék, véhňa isker
divá se mo z oči —

rád bes' jabka? Dneska, senko,
nemesle si na ně —
sviti měsiček a pika
miři k jejich straně...

Na stroze só tine. E v tech
poznávám te bróbke,
co sme do vrb řezávale,
mesla na holóbke.

Nebála se hastrmana
a já klekánice,
vězdičke nám svitivale
jak oltářni svice

a te, měsičko, jak's vešil
na obhlidko noce,

našil's v rose chodniček a
viděl's roko v roce.

Malóčko slov, za to oče
mlovile jak kniha —
dodnes z balšámko a kopřev
pomněnka se zvihá!

Bránile a hlidale nás,
ale jaká bida?
Za jarnich vod ani menář
stavo neohlidá!...

Hospodo jož zavirajó,
sósed od ni trtá,
rozkládá a o vlasni tin
co krok zaškobrtá.

Doma bodó litat hrome
a co ona, žena?
Chetna za lelék, ňó smékne
na zem, na kolena.

Prosék, plač a křek a sakre
a jak slonko stane,
zahlidne ho pod peřenó
a jo same rane.

Odvedl mně jo a máme
osod pološera —
ona čeká očestec, mě
nebožka a cera...

Za rebnikem nad hlenikem
drhnó cezi len —
chasa hádá, keho ráda
tá má, keró ten
a co vevyst, abe ráno
řehot bel a křen.

Pak ze špiček do pěsniček
jak ten křástel z lok
a ze smicho jak v tyntycho
trávó šosti krok,
vrzl koniček a skokan
lódi o vantrok...

O krchova zidka,
kretá šendelem —
spjete, mrtvi! Ido
hlidat ai sem,

abe nebodil vás
nepozvané hosť —

krchov malé je a
vás je na něm dosť!

Praskl šendel, jak dež
neco nadřiká,
a co minil, ťohyk
návsim ťohyká.

Sedim o křiža a hledim
na trnovó koronko,
kemo z nás be rozkvetla dnes
za oknem a v záhonko.

Copot — babka sebó migle
tajak doch, jak pšišera.
Vrzle dveře, svička prskla
o chromyho hofera — —

tam s koronkó? On sám je jož
o zášeři kvičerka
a je děti, co má prótku
mrskutová osmerka!

Má jož take pološero,
čeká po něm noc, než noc.
V té v čas nedoběhnó babka
ani dochtor na pomoc!...

Svička zhasla, ťohyk hlásí
zajikavě, beze slov:
společňátka do kolibke
a s rodičkó na krchov!

Svatyho Vavřenca slzi
krápe dneska moc,
až je chvilama jak ve dně
a ne na pulnoc.

Slze vězd a těžkéch ran e
pravéch bolesti
stisknó srce do obróčke,
hlavo do pěsti.

Noc ich rožne a jak po nich
bolesť omirá,
itřenka nám ai nebi
oče otirá.

Vavřencove slzečke, ach,
padajó jak květ
a za vedňa nenandó se
za ževóci svět...

Po pulnoce. Větřék ai
měsiček šle spat
a po návsi jak be z prázna
předl kolovrat —

chasa vleče ohrabečnik
a jak spáde zná,
chodniček tajené láske
sečkó posépá.

Ten de od kovárně pro smich
jemo, děvčeti —
ráno hdehdo na svajbo se
zvat k nim přeleti!...

Tichóčko, jož všecko dřimá,
slešim než svy srce bit.
Sedám, o piko se opřa —
take chco svuj posád vit.

Všecko spi, e rozom, sela,
jenom já a srce ne.
Odřimno-le? Ono samo
dohlidá té noce tme.

Samo, samotinky? O ni
hlidá take... tož só dvě...

dvoji hlidka.. spjete, vrbe,...
pomněnko, te take spje!...

Hrbóc ze dřimote — pika
svezla se mně z roke.
K ráno je a na nebi só
červánkovy poke —

konec hlidke! A dom, k ceře --
od rose je sama
a zpominá, maja než mě,
jak do mezirkama.

Povim ji o vězdnéch slzách
— to je pro děvčečke! —
ai (— zasmějem se obá —)
o chodničko sečke.

Šak ho vidim o kovárně...
v očich se mně šeři...
a de — trnová korono! —
až do našech dveři!...

HASTRMAN

Trávník náš je pod dědinó
a má z próti opleto,
niž je hráza a śtav hoči
nad potočni koreto.

Véš je bóda, pod ňó stodňa
s obróčkama okovo
a dokola stádo koni
poslóchá nás na slovo.

Tatička a mě — deť máme
vazové bič, tatare
a hrsť svatojánskéch zelen
na blode a na čare.

Huř pré o stavo. Tam čóhá
zelenavé hastrman
a veméšli, hde be nám dal
pletke mámeni a ran.

Povidá se, věři se, šak
já na něho nevěřim —
nezahlidl sem ho v noce
ani rána zášeřim.

Koně moje, rezke, vranke,
zapomeňte na postranke,
noc de na nebe!

Volá měsiček a sviti,
vězdiček je vic než kviti,
hleďte nad sebe!

Na trávničko plno rose
a zem voni, šošká cose —
hledite rač k ni?
Šak je pěkňéši a slači
a má vězde, ať se mrači,
ať se rozedni.

Na sedmikráskách a rmenko
a co teprové tam venko
v přétmi okynek!
Dostat dvě a vezle beste
na zalikovany ceste
mě e prstynek!...

Před pulnocó zahnale sme
stádo před bódo
a milyho hastrmana
máme na sódo.

Tatičkovi — zdá se! — ohne
na koleknást mil — —
co só koňařem, se v pastvě
okem nezjevil.

Vi, že svěcenó oprátko
majó v soturko
a v sekerce jalovcovy
klénke, topurko?

Indová se dělal hřebcem
bilém tajak groš,
plašel stádo a hlidača
lákal na kalož,

oni be ho na ohlávce
dovedle až sem
a bel be im až do smrti
ščesti kobirkem.

Vzdéchl sem si. Pohádka e
ščesti na oko!
Ale opravdo ho chetit
a mět po boko!...

Za červánku ženem k návsó.
Ido, práskám v zado
a probózim skřevánka e
gronte, chalop řado.

O kréni jož sjiždi děvče,
čerstvy jak dech noce,

rarášek mo sviti z oči,
pivoňko má v roce.

Vhodila ňó do ceste — ach,
valášek jo chetl.
Jak si zadopla a hněv ji
po panenkách metl!

Vedli v okně bledovláska
stoji za voskovkó,
splitá leléke a hledi
na bič, za zákovkó.

Dál než chasa vebihoje,
přebirá svy koně
a po pastvě mračno pracho
zbelo na přéhoně.

V zápovědi opravojo
veviglané plotek,
konopásek po trávničko
pobihá jak šotek.

Mžórá po mně, jak be chtěl čist
ze srca e čela,
vrti hlavičkó a frr! je
pryč jak tin, jak střela.

Vletěl na ščit krénich domku,
švidroni svy „civi!“,
jak be tam měl hnizdo nehde
ve zdi lebo v dřivi.

Z domko na domek se toči
a zas ke mně v raně —
prozrazoje im, že sem dnes
meslel tade na ně?...

Od dědine ke stavo de
hájek vrb a olši
a v něm teče tichá voda —
tá mě nepohorši.

Komár měři vrch a o dna
piskor sebó házi —
jeden škobrt muhl be mě
převyst do nesnázi:

debe pivoňka s voskovkó
jele strohó šeró
a já vetahnót měl jedno!
Keró, bože, keró?...

Dneska hlidám sám a stádo
poslóchá mě take.

Od okova pozorojo
mračen vlkodlake.

Měsic pohltle a tma se
jak voznica napne,
zafočelo a zlé větr
třepe nocó — kapne?

Koně frkle, rozběhle se —
jaké blod ich plaši?
Dulem skok a bilo — — kuň! Tož
pravdo měle naši!

Práskám pod roko a stádo
stoji hneď jak v mazo,
bělóš tamten do vrb, olši —
jak se boji vazo!

Hastrman! A proč de honit,
dež tak sám so tade?
Nedbá o stary a leda
mlady doše krade?...

Teda je a sa, mně vickrát
přende s pokóškó,
ať v zelené kamizole
lebo pod róškó.

A tož chránit koně! Na plot
pozarážet cvek
a před bránko, kole stodně
vhodit toránek.

A já? Ohlávka a tatar
věči majó moc —
jak ho chetno, jak se těšim
na vitěznó noc!

Nebe je jak od pozlátka,
na měsičko věneček
a patáčke rose má e
krtičencu kopeček.

Volno je a jakse sladko,
nevim ani proč a jak
a my stádo ticho stoji,
jak be belo spáslo mak.

Křástel zavrzal, na veže
vzdéhl hodinové zvon —
co to v stroze? Plesk a šplóchot,
chichotáni — — to je on!

Koně klidny — ne, k tem nechce.
Chetno si ho pod stavem!

A do po špičkách, jak doch a
s naličeném ohlavem.

Na hráze so... vhodit chco — jej! —
jož mě tahne!... Tajim dech —
hastrman! Má černy oče
a pivoňko ve vlasech.

Je jak z ohňa, směje se mně —
jak veskočel na přéhon!
Tam se v bilé šatě trati
k domkom... Ne, to nebel on!...

Přeci pohádka a slači
než je nebe, než je svět —
vekópal mě, ale šoškl:
„Přendi se k nám osošet!“

Pivoňko, ach, jak só pěkny
kvičerke a noce,
dež má hlidka až po kréni
domek zašopoce!

Po nich za slonka se chodim
do hájka vrb divat,
o čem bode konopásek
ze zástřešku zpivat...

ZNAMINKO

Jož so teda ve véměně
a gront v mlačich rokách
jádrni a rozkvitá jak
v zástřeškách tak v lokách.

Sviti do jasna jak gracón,
nová safijánka,
hromotřesk má až po paže,
nebe bez baránka.

A já, staré kvas, nátěstek
v diže, na kopesti,
lepja kožoch ke kamnovco,
hlidám jeho ščesti.

Od hraniček po hraničke
orával sem pola
a jak maly a jak ózky
só včel moje kola!

Chalópka tak na násadko,
komin tajak roka,
zahrádka na dvě, tře deně,
skrojek dvorka z boka.

Ale všade závětři jak
v hnizdě kominička

a pod oknem, kole dveři
dokát návesnička.

A chtět véš, nad kalenico,
z přétmi, od trpinek,
velitojo tajak rohlék
k slonko rozpominek.

Zeť de z oračke a cera
otvirá mo vrata.
Hleďa na ňo, jak bech viděl
pšeničné snop zlata —

tak je pěkná! Celá matka,
ai hlas má po ni —
tém se o nás klekáni e
požehnáni zvoni.

Co má po mě? Kriv jak ževy
stříbro, horkó —
té měl rod muj, až mo zavde
viglávala svorkó.

Tó se pěnil jak žbán pivem,
bela jeho značkó,

o stařečka ešče v trohle
třisla hoblovačkó!

Ai pečeť máme svojo —
rodny znaminko,
na prsách krvavó ďobko
v hnědym ohynko.

To nás veznačoje tajak
brabca skořeca
a na chlapce převádi ho
ploh e přesleca.

Ploh jož zerzi — nemám senka
o vlák, na ojko!
Rožne oheň cera? Če ji
zhasnem v obojko?...

Zni mně v ocho — hdo pak ale
zpominá mě dnes?
Domkař vedli, sleša mě it
slipkám pro oves?

Jeho divčivala o nás
hezkó řado let

a on vedl si jo z gronto
jak fijale květ.

Pak nám dělávale obá,
až im přebel sen.
S tém je včel on sám — domkařka
dopředla svuj len.

Zpominé — sme bez zpominek
krabati jak smrž,
zpominé, šak chasnika si
kračim stihlem drž!

Ze zidke mně zhodil némiň
lokeť šendela!
Sedlka mo ráno za to
z okna hrozela...

Domkařka!... Jak bela svěčná
v šátko, v kordolce!
Tajak vepadla be z oka
zralé marholce.

Prácó hořela, šak co tá
hlóbka panenek?
Otevřa ich, zablésklo se
do vnitř, na venek

a svět nedohádal, je to
k bóřce?... na čase?...,
volá k sobě, lebo chce it
s hněvem za pase?

V obojim be istě bela
vehrála a jak!
V pažách měla hřebelec e
opřástkové slak...

Vidim to jak prv a je to
zapadené sen.
Na patra mně podávala
seno ze žebřen

a to, voňa, šostělo jak
jeji zástěrka,
čvrček zalódil — ach, sladké
je tin kvičerka!

Napnola se — prásk!... a ve dvi
belo pásáni...
sokňa spadla... blésklo... smich, pak
oče do dlani.

Sjel sem na vuz, zrovna k ni a
jož to belo tak —

vešil měsiček a zhlidl
v pažách leda slak...

Mladi spřihajó a tahnó
jedne brdečka
a jak moc se majó rádi,
zná než hrdlečka.

Sedává im nad oknama,
vrká o cokro —
okážka je na slonečno
a ne na mokro!

Pudo to pošoškat mojé —
lefči bode spat
a do měka zavrči ji
smrti kolovrat...

Z krchova sem přešil nesvuj,
rozvitřená morka.
Eščе tade v kožocho mám
do drkot a horka!

Šoškna mojé, že to v grontě
jak na másle jede

a že pro makovnik ščesti
pudo na kolede,

zminit chtěl sem vic, v té o zdi
praskl křiž jak v hněvo
a pul Krista spadlo na hrob
pod nahnily dřevo.

Na domkařčen — tá tam leži.
Zbledl sem jak stěna —
stávala? A co mně chtěla?...
Ach, tá furka sena!...

Jakse nespávám — ten Kristus! —
a jak hde co šosti,
zbózi mě a pichne tajak
ječmeňovy osti.

Hořky kořeni, šak dneska
pomuhlo mně v hono —
hospodář je přes pole a
o nás měle kono.

Chlap jak březa překrádal se
z náspu ke kocheni —

hókl sem a ztratil se jak
komár na maleni.

Nezebral nic, šak tá zidka!
Dobře vidět po ni,
jak jo přeskočel a vestál
dulek o jabloni.

Cerce o tem nezminim — nač
kalet česty oko?
Bezteho je roztržetá,
hledi po mně z boko —

má snáď tošeni, že peklo
splašelo mě v noce?
Stiš se, ovečko! Já nespja,
so tě na poskoce...

Dozrává, co kvetlo
a ščep milováni
do jablek a hrošek
selo svojo zháni.

Ze rži, pšenic volá
krajiček a vdolek

a srp nasesoje
prosám do drdolek.

Z obili a makot
začnó velitovat
drobny křepelečke —
a me bodem chovat!...

Stařečkem so — máme chlapca
a je tajak bok — —
napija se, chtěl mně vedřit
porcelánko z rok!

Oče tajak na drátkách, má
naše znaminko —
ščesti, pěkně domotáváš
moje předynko!

Zachováváš rodo květ jak
čestó lelojo
a já, pokolibaja ho,
omřo v pokojo...

Hospodář jel na provázke
a já krpim v sini —

divná ózkosť dosi mě, až
do doše mně tini.

Tak mně nebelo než jednó,
před nebožke skonem —
ide neščesti a brósi
koso před rozhonem?...

Klaple vrátka od zahrade,
hospodeň de do ni.
S ditětem a, ohliža se,
boči do jabloni.

Hóp — jej! — domkařu sen skočel
nad přélazek zidke!
Stiskle se — jak jasně vidim
z véměnické hlidke! —,

rozmotale povijánek,
prohlížijó děcko,
k sobě majó se jak svoji
a ne po sósecko.

On si ňadra rozhrnoje,
okazoje po nich —
třeso se jak oseka, jak
lésti po jablonich!

Rozverni a, hořa, tajak
v ohnisko só obá,...

on jo bere kole krko,
lóbá jo a lóbá.

Na ňadrech mo zahořelo
znaminko,... to moje!...
Pro ževyho boha — ošál
bel mně o leloje!

Je muj sen... a cera milém
vlasniho má bratra!
A to ditě! Či je? Jeho?
Hrom měl rozbit patra!...
— — — — — — — — —
— — — — — — — — —

Leti černé fták,... má zoban
od zidke až k vozom,...
glvá k srco, do hlave,... jož
vebirá z ni rozom...

Na krchov s ňém leti, na křiž
křižoje a šklobe —
na ten, co mo spadl Kristus!...
Za ňém — — chceš nás, hrobe!...

PROSTIJOVSKY HODE

Prostijovsky hode,
šil sem na vás rád
a včel co rok mám k vám
mešleni e spád —
marcepán a vaše zvone
sázele mně na záhone
z rozmaryno sád!

Po náměščó plachte bódek,
na deskách jak v trho,
pobidke a vevolávke,
smicho do potrho.

A ten zhon tam o pěsniček,
pranostyk a snářa!
Tajak křástel do ňé vrže
zchlóba preclékářa.

Véskla horna. Co má nohe
žene za ňó na zól,
ať má růženec, ať strká
čerta pod parazól.

Střapec balónku se třepe
zhuro, do pošeka.
Jeden zdrhl a po větro
leti do daleka.

Bez břenko so — to só hode?
  Moc mně do nich schází!
  Keselé so tajak ščavik
  o hájeckéch hrázi . . .

Hrkle kostke, veniká hlas,
  lóďa ai kářa:
  ‚Panna — ruže, všecko zmuže!‘ — —
  vésměch ledoškářa? . . .

Pane, ruže! Ach, te od nás!
  Toť ich ide késtka
  a tá jedna — včel só hode! —
  je jak ze šterléstka.

Roko na srce —: je pěkná
  v žudro svyho šátko!
  Vsadil bech se, že je sladká
  tajak cokrlátko.

Ale ve škarnótce — s nikém
  nemá do rozprávke,
  večir sokňó neomětá
  dveři, podrovnávke.

Šak toť jak sem o našeho
seděl pod agátem,
divala se na mě oknem,
stoja za moškátem . . .

Zastavile mě, . . . do s něma
kole bód a stánku —
s ňó bech tade opichoval
třeba do červánku!

Zapaloje se a hledi
ze řade it v zado
a já k ni jak prótek chmelo
k trnce vinohrado.

Jasni se mně — šla jak v rose
a jak včel je ževá!
Mlovim páty přes deváty
a je pozorlevá.

Švidrá po mně — chlebovó pec
žižlavin má v oko!
Guráš do hrsti a z hodu
letět na vesoko!

Tajak balónek? Ten včel se
do pomráčke taji
a z té, praskna tajak žalod,
spadne do kolaji . . .

Zázračevy hode,
na óhoro lán
zasiváte ai
srci marcepán!

S bilém obróbkem a
kvitim prostředka —
maři lest a na něm
astre, rezedka.

Vebral sem ji jedno
tajak slaměnko —
každá be mně za ně
dala pusenko!

Šoškla — ščesti, jož tě
měřim na siho! — :
‚Vešla bech se do ňé?‘ . . .
. . . „Jak já do tvyho!“ . . .

Kvičeró dom! Děvčata dó
tajak jarni řika,
dež si hópká od křemel až
za břeh, do trávnika.

Jenom jedna s tichó ide,
nemá do véskoček —
boji se o marcepán, če
neklači jo cvoček?

‚Přezojo se!‘ . . . a jož sedá
na zem, pod kadlátko
a děvčata frčijó dál
tajak o zakládko.

Sedl sem k ni. Cvočka nihde —
že to inde svirá!
Bero za roko a hladim,
ona neodpirá.

Z hodu vezvánijó, v nebi
vězdička se kloje.
‚Jak tem zvonom kločó srca!‘ . . .
. . . „Tajak my a tvoje!“ . . .

Poslócháme ich a hlava
ke hlavě se kloni —

ze dvóch srci jeden zvon a
o rezedce zvoni . . .

Prostijovskéch hodu
zpomináme dvá,
marcepán a zvonek
tajak tenkrát hrá,
a z dvóch srci jedno hladi
a to drohy — deť sme mladi! —
třeti kolibá . . .

STAŘEČEK

Posledni deň v roko. Venko
snih a snih a ticho. Břenko
nihde, větr decho nemá,
jenom dolizavá zema
klači se e do véměnko.
Tam stařeček svojo trocho
oblikajó do kožocho.
Je im chladno, v doše zebe —
só to sám a hdež je nebe! . . .

V kamnech praská odkorek,
ale k srco, na morek
iskra tepla nedoleti — —
zahřéte ve, zpominke!
Ste jak zlaty prstynke,
tajak pantlék na děvčeti . . .

„Stařenko má, jak oseke
hleděle sme k sobě —
tobě se jož třisla brada
a mně roke obě!

Hákávala's v nebeskličo
a já ve tvéch očich,
že je nehde lepši svět než
tade na klokočich.

Neřekle sme si to, ale
  sténak pichlo přáni,
  abechme tam spolem vešle
  jak na požehnáni . . ."

Chladno dál — deť ona sama
  odešla, je pod hrodama
  a oni bez jejich oči
  só jak střechél na klokoči . . .

„Nerustle sme z jedné ruže,
  každé ináč sekl,
  ale časem, po kapečkách
  na drohyho zvekl.

Starosť, práca zbléži dlaně
  v obřislách e v seti,
  pec rozpáli ai tihlo —
  a tož přešle děti.

V tech se naše dva řeminke
  na jeden bič spletle,
  až sme bele jak dvě hlave
  jedné bankocetle . . ."

Chladno dál — jak od čemere
  só te děti, jejich cere:

sepó im jak na slaměnko,
že só obtiž na véměnko! . . .

„Jejich svajba! . . . Na zámecké
nebelo vic bryček,
rozmaryn pozlátkem kvetl,
frydke od voniček.

Prvni drožba nad stromečkem
tak rozverně řikal,
až se chomáč svajbovniku
na siň rozotikal.

Peřen belo na tře voze,
bab až po zácestek
a do žeta vhodilo se
na měřečko šestek . . .“

Chladno dál — tó svajbo mlele
taťci! Ženich neměl sele
přeznat, že je take jeden,
a nevěsta? Z chlapcu předen
— a belo tak pokojno! —
dvá šle pro ňo na vojno . . .
— — — — — — — — —

Dvanástó vetróbil hlásné —
nové rok! . . . Tož ať je ščasné! . . .

A stařeček na harmárce
chetle k pantle klebitárce
a z té vzale, vemotale
kvitka maly, nažlofaly . . .

„Slonečko! Dvá trhale tě
tenkrát o záhona:
senek — topol, děvče — trnka...
viš, to bela ona!

Belo večir, měsiček a
brablec na nás hleděl,
hobiček — a prvnich! — sládlo
na koleknást neděl.

Pak tá rana s ohláškama —
z roke ste mně padle,
ale v srco — te e ona —
ste mně neovadle . . .“

A stařeček, zavřa oče,
zapomněle na klokoče
a viděle, děvčečko,
tebe a tvy slonečko . . .
Dohořival odkorek,
ale k doše, na morek
— só zas topolem? — im kleplo
milóčky a sladky teplo . . .
— — — — — — — — —

Venko noc a snih a snih
promrzává v závějich,
ticho, větr decho nemá
a dědina je jak němá . . .

NÁVRŠENKA

Divně se mně pletle kola,
 než sem, Haná, tvoje rola
 začal orat, set
 a než sem si za kvadrátek
 zadrdolel lipské šátek
 k poděbradce věd!

Zpominal jsem na tě
 o knih, ve školách,
 křópaja z nich módrosť
 v zrnkách, homolách,

a dosť často chtěl sem
 rozběhnót se dom
 na kopečke, vrške,
 k vrbám, topolom.

Šak ne proto, že máš
 ječmeň, řepe, ryž
 a že o slizovéch
 ružách láske viš —

to je pro te, co im
 stači všedni deň!
 Já chtěl na krchove,
 pod slén, pod kameň.

Šak ne tam, hďe hlidá
  křiž a kostnica,
  volá krošpánek, sliz,
  kviti vonica —

tam, co belo, povi
  pomnik, nápise
  a ne žárové hrob,
  bronz a jaspise!

A te, sladká kniha
  tvyho panenstvi,
  tahle mě. Chtěl jsem čist
  tvoje tajemstvi!

Tošel sem, že zvihno
  z jeho pravěka
  ščesti pazórek a
  v sobě člověka?...

Zlákala mě o hraniček
  nedaleko křiža
  nevesoká návršenka,
  čapatá jak diža.

Zdála se bet moheló a
  svědkem kapitolke,

hde tě roztóženy srce
bilo do kordolke,

a já ptal sem se, hde jarem
pěnile tě žele
a kém prvni ružečke tě
z ňáder vepočele.

Šak te's mlčela a za mnó
na dozráléch polách
meďák cose pobrčával
v charbách, po kókolách.

Belo ve žňa, pokládke se
rojile jak ose
a te, ščasná, ščořela se's
žnečkám, na pokose.

A mě tam na návršence
naváděla kosa:
‚Pod tebó spi ženich — skrček!
Zbózim ho e losa ...‘

Zbodi ho? A ešle, co mo
zašopoce hlavó?
Zpominka, jak oviděl tě
zraló, osmivavó? ...

Zavrzgolel srp a meďák
pobrčávko ořal,
na klobók mně vlitla ketka
— čestec se v ni žlořal —

a za hraničkama oče,
modry tajak hlenka,
smile se mně... Po tvym skrčko
moja křepelenka?...

Baže moja! Jak do strmisk
žebřeňáke vjele,
muhle svážet hobiček, ach,
skoro na mandele.

A my rozcesti od hrobu,
medveďu a svora
stočelo se za hraničke
sedlckyho dvora.

Kvetl pře něm mak a večir
same vězde belo —
jak je pěkné všedni deň, má
milá pototelo!...

Po dňo noc, vězdičke hasnó
a co dál, hdo povi?
Po žnich mráz a po hobičkách
zámět bohoslovi!

Za makuvke, za itřenko
šero na klerice,
páteř ze skrčenca, srce
v hrobo popelnice

a na hlavě — ach, proč se tak
hlava eščе motá,
dež je v mohele a leži
až tam o mamota?

Kosti bobru, rosomáka —
zapadléch cest věko — —
ščesti, pudem zapomenót
po nich do pravěko!...

Knihoval sem v něm a našil
tajnosti tvéch stopo —
jož vim, Haná, hdo tě sázel
ruže před chalopo!

Prstynek tvuj neodnesl
slóna, zobra honec —

vebija zvěř, hde pak bévá
takovymo konec!

Rozmaryn tě nevzal pastéř
stáda kobel, ovec —
ten se zóvěři, jak sever
déchne na ledovec!

Přešil rolnik, Prahanák, a
jož ste bele v kole,
holóbek a holobička
vrkle na sněhole

a jak do tvé brázde zasel
prvni zrnko obil,
ščesti vepoklo a k nebi
děti stoh se zobil!

A já kómaja, hdo pro mó
sékorko má skřenko,
viděl sem než snih a pod ňém
tvojo návršenko...

Zasky žňa a Haná pletla
pro dožató věnce
a já rozkopával sem ji
hrobe v návršence.

Volala mě na dožató,
  do ževota zráni
  a já istil, co ji zbelo
  z jara milováni.

Žárovisko?... Nic?... Na čele
  rana tisicletá?...
  Naščépnoté mlat, sekera
  v slzách, krvjó metá?...

Lebo smotná popelnica
  se zpominkó svató?
  V té je srce my a nese
  popel na dožató!

Muct jo rozbit, popel sepat
  až tam za rozcesti!...
  Zatna zobe, koblhónem
  zatočel sem v pěsti,

práskl, kopl do křemeli —
  ozvěna? Če co je?...
  Tiché plač!... Tam peřenka se
  v trávě poběloje — —

dítě! Moja podobenka,
  oče — modrá hlenka!
  Od hraniček zavzdéchala
  smotná křepelenka...

Vuz a kolaj mojé drahe
měle bočet za ovsahe
do vévoza věd —
dnes o dvora, na obrati
moje vláke, ploh muj zlati
tetka tajak květ
a já na rola se divám,
kolibám a zpivám:

‚Spje, muj senko, na kolibce —
pravěk dal ji čela
a tvá Haná ružama im
pótec ověnčela.

Spje muj senko, na povijan
kleriko dal tata
a křepelka do peřenke
za pět peněz zlata.

Porosteš jak haloz vrbe
vedli našé strohe
a do brázde bodeš hledět
tajak do oblohe.

V té tvuj kořeň ai sela,
sedmioky slonko —
dorosteš v ni pložnéch kleču
ai na veronko!

Spje, muj senko, tatiček tě
kolibá a čeká,
že své Hané bodeš, čém bel
Hanák od pravěka...‘

SLOVNÍČEK A VYSVĚTLENÍ

méně známých hanáckých slov, rčení atd.

Achtel — osmina míry.
Brabóch — brouk.
brókem — žertem, veselostí.
Břehola — víla vodních břehů.
březolka — barvivo kraslic.
Cák — proud.
cengla — cinkla.
cisařská — říšská silnice.
Čapkó nasednót — na bobek.
čemer — druh lidové nemoci.
čestec — květel (linaria vulgaris).
De — jde.
Ftoň — pták.
Gracón — krajka protkaná bílými nebo žlutými kovovými nitkami, hlavní ozdoba lajdíků.
Grézl — obojek.
gromle — primitivní kovová brnkačka dětská.
Hagnózek — agnusek, penízek nebo medailonek na krku nošený.
hozel — uzel.
Checenymo — chycenému.
chebz — bez.
kadlcké — tkalcovský.
kelesar — *keles* — kyrysník, kyrys.
klel — klíčil.
kloje se — proklubává se.
klupačka — dragouni „na leženi" postavili před obydlí dřevěné klepače a třikráte denně, když bylo vytroubeno krmit koně, na ně klepali dřevěnými paličkami.

kobirek — hospodáříček, šotek.

kolomaznica — staromodní čáka, kolomaznici velmi podobná.

kómaja — zkoumaje.

kominiček — rehek domácí.

koniček — kobylka.

kono — kunu.

Konopje. — konopí má dvoje rostlinky: *poskony* jsou prášníkové, *hlavaty* jsou pestíkové. Dozrálé, vodou zjemnělé a pak usušené stonky se v *třejačke* na třejačkách, trdlecách trou a vytřená vlákna na *potirkách* z pazdeří vytírají. Ze zrna tlačil se olej v *olejnách*. Semenec roztloukl se ve *stoupách* a pak *šlahařem* šlahal — kropil metlou, namočenou ve vodě — a stíral na *stěr*. Tak „*vepracované*“ dal se připražit na plechovou *pánev* a odtud do *rázo*, který byl vsazen mezi dvě klády, které se otočením velikého kola k sobě srážely a semenec v rázo smáčkly, až s něho kapal olej do *záhrláka*. Vymačkaný semenec slul *záboj* a měl tvar pecinku chleba.

kopař — při robotách senných býval ustanoven význačný dělník za kopaře, který skládal kopky sena. K ruce míval obyčejně svoji milou za ohrabovačku.

Kréni — krajni.

kvesty — *kvestář* — sbírky pro chudé kláštery. V prvé polovici XIX. století byl v klášteře Milosrdných bratří v Prostějově daleko známý a oblíbený kvestář frater Fidelis.

Laska — lasička.

lecky — lidské.

lelék — pletenec vlasů.

lico — lítám.

lik — lék.

luň — vloni.
Matynka — otypka zmrvené slámy.
meďák — čmelák.
melis — meduňka, máta vonná.
menář — mlynář, chroust sameček. Uvázán na nit brní — „mele".
mizga — míza.
mlačí — mladší.
muct — moci.
Nahál — ocún.
naháňka — dírkovaná železná deštička na plužním ojku.
návesníček — mochna husí.
odběžné gront — sedlákem opuštěný grunt.
ohrabečník — velký koš na ohrabky.
ojko — vodič plužných koleček. Má dvě snice.
opleta — opletený plot.
opoňka — popenec (glechoma hederacea).
orbář — kniha, ve které byly zapsány povinnosti poddaných.
osmerka — pomlázková žíla, spletená z osmi proutků.
ostanovja se — upokojiv, utišiv se.
ošál — škvor.
Pječek — dřevěný špaček ve hře „na pječka".
práskat — rozběhlo-li se stádo, zatočil pastýř dlouhým bičem, zapráskal pod ruku a dobytek se stišil a sám se do stáda scházel.
pleska — konipásek.
póčen — pavučin.
poslinek — při přástkách podávala hospodyně sušené ovoce na posílenou, „na poslinek".
pšo — píši.
Rohlék — rorýs.
Sa — jsa.

sečka — řezanka.
sele — síly.
sene — syny.
slaměnka — ošatka.
slze sv. Vavřenca — padání hvězd kol 10. srpna zove lid slzami sv. Vavřince.
sopóch — otvor nad čelesnem, jímž průvan hnal kouř do otevřeného komínu nad ohniskem.
spirka — spor, hádka.
stopka — kalíšek, sklenička.
Svatoján — večer na sv. Jana Křtitele pálívali „Svatojána“.
Ščava — velbloud.
ščořet se — usmívati se.
šestek — šestáků.
škarnótka — kornout.
štere — čtyry.
Tihla — cihla.
toránek — nátržník (erigeron acre) považuje se za čarodějnou květinu.
toten — sanguiorba off.
tyntych — organtin.
vekoté — vykutý.
věřiš — hledíš bystro jako výr.
veviglané — vykývaný.
vevyst — vyvésti, způsobiti.
Zákovka — železná kroužka na bičišti.
zahrlák — hliněný džbán s úzkým hrdlem.
zalikovaná cesta — svadebčanům zatahuje se, zalikuje se cesta pentlemi.
zbajal — způsobil, nastrojil.
zerzi — rezaví.
zeslikajó — svlékají.

zóvěři se — zpronevěří se
žébrovat se — zvolna se pohybovati, nemotorně choditi.
žédlo — žíhadlo.

OBSAH

OD TEHOŽ AUTORA VYŠLO:

Hanácky pěsničke (1900)

Novy hanácky pěsničke (1901)

Eščе z Hané (1912)

Padesátka z Hané (1912)

Z večera (1912)

Haná a Romža (1914)

Chabaščі (1917)

Z vojne (1915)

Zápise krála Ječminka (1921)

Čase tvrči než ocel (1921)

Vytiskla knihtiskárna F. Obziny ve Vyškově.